

UVODNIK ODGOVORNE UREDNICE

Editorial

Alenka Kavčič-Čolić

Uvodnik

Editorial

V zadnjih nekaj mesecih si v uredništvu revije intenzivno prizadevamo za prehod na novo založniško platformo. Ravnokar je bila vzpostavljena baza člankov s polnimi besedili v odprtokodnem sistemu *Open Journal System*. Na spletni strani <http://knjiznica.zbds-zveza.si/> je že dosegljiv tudi zadnji letnik revije 56 (2012). Oblika prikazovanja prispevkov še ni dokončna in v naslednjih mesecih jo bomo skušali izboljšati. Do konca leta 2013 bo potekal prenos starejših letnikov elektronske revije Knjižnica iz baze, ki jo gosti Centralna tehniška knjižnica, v novi sistem. V letu 2014 pa želimo začeti elektronsko založništvo, ki nam bo omogočilo bolj pregledno in preprostejše spletno izdajanje naše revije. Seveda bo elektronska izdaja s trimesečnim moratorijem še naprej spremljala tiskano izdajo.

Sicer pa ravno *Open Journal System*, kot kaže tudi ime, omogoča odprti dostop. Trenutno je revija dostopna v le prostem dostopu. Razlika med odprtim in prostim dostopom je pri avtorski zaščiti. Pri prostem dostopu je celotno besedilo članka brezplačno dostopno na svetovnem spletu, vsebina je varovana z določili avtorskega prava, pri čemer avtor materialne avtorske pravice prenese na založnika. Pri odprtem dostopu pa avtor obdrži materialne avtorske pravice in pri objavi v odprtodostopni znanstveni reviji založniku dovoli objavo. Dovoljena in nedovoljena uporaba članka je označena na primer z licencami Creative Commons. Želeli bi si preiti v odprti dostop, vendar dokler revija izhaja vzporedno v tiskani obliki, bomo morali obdržati dosedanja način objavljajanja.

Zdaj pa pogledjmo našo novo dvojno številko revije. Ker je bila prejšnja (letn. 57, št. 1) tematska, smo v tej zbrali prispevke, ki smo jih prejeli v zadnjem letu. Prispevki so zelo različni in se dotikajo tako teorije kot prakse bibliotekarstva in informacijskih znanosti.

Dr. Silva Novljan je bila dolgoletna svetovalka za splošne knjižnice v Državni matični službi in pozneje v Centru za razvoj knjižnic NUK, kar jo uvršča med dobre poznavalce slovenskih splošnih knjižnic. V svojem prispevku zagovarja obstoj krajevnih splošnih knjižnic. Njihovo poslanstvo in pomen sta neprecenljiva za lokalno skupnost,

predvsem pri razvoju bralne in informacijske pismenosti njenih članov ter pri zadovoljevanju njihovih informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb. Krajevne splošne knjižnice so tudi ustanove nacionalnega pomena in dejavnik demokratizacije znanja, kulture in družbenega delovanja. Prebivalci brez krajevne knjižnice so zelo prikrajšani in te težko lahko nadomesti tudi odlična osrednja knjižnica. Svoje trditve skuša prikazati skozi analize izbranega vzorca statističnih podatkov. Ta prispevek predstavlja prvo raziskavo na tem področju.

Znanstveni prispevek **mag. Gorazda Vodeba** predstavlja prve izsledke kvalitativne raziskave o informacijskih potrebah lokalne skupnosti na slovenskem podeželju, ki je tudi del avtorjeve doktorske raziskave na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani. Razumevanje informacijskega vedenja oziroma informacijskih potreb potencialnih uporabnikov lahko izboljša informacijske storitve njihove knjižnice. Pristop je zanimiv tudi za uporabniške študije podeželskih in krajevnih splošnih knjižnic.

Naslednji prispevek tudi temelji na statistiki Centra za razvoj knjižnic. V njem **Milena Bon**, svetovalka za splošne knjižnice Centra za razvoj knjižnic NUK, predstavlja stanje opreme informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) v splošnih knjižnicah na podlagi popisa v letu 2010. Bonova dokazuje, da stanje IKT-opremljenosti ne sledi strokovnim priporočilom. Poleg tega je bilo v letu 2010 43 odstotkov računalniške opreme starejše od pet let, kar je zelo skrb vzbujajoče. Knjižnica, ki je pomemben dejavnik pri informacijskem opismenjevanju in ima glavno vlogo pri razvoju informacijske družbe v svojem okolju, ne more izpolniti svojega poslanstva, če je sama prikrajšana pri osnovnih orodjih za delovanje. Ker je dve leti pozneje slovensko gospodarstvo v slabšem položaju, je čisto možno, da bodo rezultati letošnjega popisa splošnih knjižnic slabši.

Kljub temu, da knjižnice izvajajo neprofitno dejavnost, bi morale bolj aktivno opozarjati nase in tržiti svoje storitve, če bodo želele pridobiti večjo prepoznavnost in podporo javnosti. **Peter Pavletič** v svojem prispevku opisuje inovativen in zelo uspešen pristop k promociji splošne knjižnice Cirila Kosmača v Tolminu v lokalni radijski oddaji.

Mag. Nina Jamar in dr. Alenka Šauperl ponovno obravnavata strukturo izvlečkov, tokrat na področju tehniških znanosti. Na podlagi opravljene raziskave predlagata najprimernejšo strukturo izvlečkov, kar nedvomno pomeni prispevek k razvoju tega področja vsebinske obdelave.

Bibliografski metapodatki omogočajo različno uporabo v digitalnem prostoru. V tuji spremljamo bibliotekarsko prakso predvsem nacionalnih in univerzitetnih knjižnic, ki javno objavljajo svoje nabore metapodatkov in omogočajo njihovo ponovno uporabo. S svojimi in tujimi metapodatki ustvarjajo različne semantične povezave na

spletu in s tem večajo natančnost poizvedovanja. Med temi metapodatki so tudi geografska imena in kode v bibliografskih zapisih. Njihovo dodeljevanje digitalni enoti je georeferenciranje. **Dr. Renata Šolar** v svojem prispevku predstavlja prednosti georeferenciranja in analizira različne metapodatkovne standarde in nabore metapodatkov na tem področju.

Sledi prispevek **mag. Zorana Krstulovića**, v katerem obravnava metode izdelave bibliografij skladateljev na Slovenskem. Izsledki raziskave so lahko v pomoč glasbenim bibliografom.

Dr. Marija Prokopčik in Irena Krivienė v tujem prispevku govorita o litovskih knjižnicah in na primeru Univerzitetne knjižnice iz Vilne v Litvi pokažeta, kako pomembno je, da knjižnica zna upoštevati potrebe svojih uporabnikov in se prilagoditi zahtevam časa. Po njunih besedah, »ključni dejavnik za preživetje organizacije ni le sposobnost, da se organizacija pripravi na prihajajoče dogodke, ampak tudi, da jih predvidi ter pravočasno načrtuje in se odzove na spremembe«. Knjižnica se je obrnila na raziskovalce in prevzela promocijo odprtega publiciranja, upravljanje podatkov, ki so nastali v okviru raziskav, podporo raziskovalne dejavnosti univerze, vrednotenje raziskovalnega dela itd. Vse te spremembe so povečale pomen vloge knjižnice v univerzitetnem okolju v Vilni.

Znameniti pomurski bibliotekar in bibliograf Miklos Takacs se je letos poslovil od nas. **Dr. Marta Toldi Pallosi** in **Jože Vugrinec** sta v njegovo slovo pripravila kratko predstavitev njegove strokovne poti in pomembnega prispevka k bibliotekarstvu.

Zadnji del tokratne številke je posvečen slovenskim bibliografijam za leto 2011. Podatke je zbral in uredil **Matjaž Hočever**.

Želim vam prijetno branje!

---

dr. Alenka Kavčič-Čolić

Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana
e-pošta: alenka.kavcic@nuk.uni-lj.si